

(АН, ТА) МЕHKI ZNAK

► TANJA ANDDER IN JANJA URBAS

Ruska abeceda pozna trdi znak in mehki znak. Trdi znak se pojavi redko, mehki znak pa je zelo pogost. In ker ga slovenščina ne pozna, Slovenci v pisavi ruskih besed pogosto pozabijo nanj.

Do leta 1918, ko je Leninova vlada po oktobrski revoluciji v vrsti reform sprejela tudi pravopisno, sta se mehki in trdi znak pisala na koncu vsake besede, ki se je končala na soglasnik. Trdi znak je nakazoval trdo končnico, mehki znak pa mehko. Da bi privarčevali prostor (in papir), so se pravopisni reformatorji odločili, da bo na koncu besed ostal samo mehki znak, trdi znak pa se bo opustil. Tako je še danes, zato trdi znak srečamo le še v redkih primerih, v sredini besed, kot npr. объект (abjekt) = objekt. Trdi znak je tako nekakšna črka-fosil v ruski abecedi.

Mehki znak pa se uporablja zelo pogosto. In soglasnik, ki stoji pred njim, se v večini primerov izgovarja mehko. Učenci ruščine različnih starostnih skupin med najpogostejšimi težavami pri učenju navajajo prav uporabo mehkega znaka, zato si pogledjmo nekaj primerov, v katerih bomo mehki znak zagotovo našli.

- **na koncu nedoločnika:** говорить (gavarit^{sj}) = govoriti, при повратнем глаголу пред припоно -ся: встречат^{ся} (fstričat^{sj}sja) = srečati se
- **na koncu glagolske 2. osebe ednine:** ты говоришь (ty gavarjš) = ti govoriš, pri povrat-

nem glagolu pred pripono -ся: ты катаешься (ty katajšša) = ti se pelješ

- **v velelniški obliki** glagolov, ki so izpeljani iz osnove, ki se konča na soglasnik in je naglašena: встань! встаньте! (fstan' fstan't^{sj}e) = vstani! vstanite!
- skoraj vedno **med črko л in soglasnikom:** учительница, большой (učit^{sj}il'nica bal'šoj) = učiteljica, velik
- na **koncu števil od 5 do 20** in števila **30:** шесть, пятнадцать, двадцать ... (šest^{sj} pitnecat^{sj} dva-cat^{sj}) = 6, 15, 20
- v desetih **50, 60, 70 in 80** pa je samo **v sredini** besede, npr. пятьдесят, восемьдесят (pid^zis-jat, vosim^disjat)
- na koncu vseh **mesecev**, razen marca, maja in avgusta: январь, июнь ... (jinvar' ijun') = januar, junij

Mehki znak pa najdemo še:

- na koncu nekaterih samostalnikov ženskega spola: тетрадь, мать, дочь ... (t^{sj}itrad^{sj} mat^{sj} doč) = zvezek, mati, hči

Mehki znak

Vir slike: <https://goo.gl/BuuGtp>.

- na koncu nekaterih samostalnikov moškega spola: день, учитель, словарь ... (d^zen' učit^{sj}el' slavar') = dan, učitelj, slovar
- na sredini besed, kot npr. письмо, компьютер, семья, друзья ... (pis'mo kampjut^{sj}ir slimja družja) = pismo, računalnik, družina, prijatelji
- na koncu besed, kot npr. очень, есть ... (očin' jest^{sj}) = zelo, jesti

Anekdota za konec: neki učenec je na koncu kontrolne naloge iz ruščine zapisal 20 mehkih znakov. Sledilo je navodilo učiteljici: »Uporabi po potrebi!«